

Sant Felip Neri

Fra Josep Manuel Vallejo

Amb sentit de l'humor, alegre, amable, un home de la broma, cordialíssim..., un florentí. L'hem de situar en la pitjor època del Papat, al Renaixement, en una Roma molt corrupta, on els clergues fan vida mundana, de luxe i frivolitat. Com a reacció a la mundanitat de l'Església, entre altres coses, va sortir la Reforma Protestant. Ens trobem al segle XVI.

Sant Felip Neri va cremar tots els seus escrits. No en queda quasi res: només records dels seus companys i alguna pregària que va regalar a algú. Per tant, comptem només amb el record que ens han transmès els seus companys, Baronio, Taruggi i els altres de l'Oratori. A més, hi ha

poques biografies assequibles, la millor de les quals és la de Meriol Trevor¹. També hi ha unes pel·lícules magnífiques: *Sigueu bons si podeu*² i "*Prefereixo el Paradís*"³.

Felip va néixer el 1515 i va morir el 1595, per tant, va viure durant tot el segle XVI. És un segle, com hem dit al començament, de decadència de l'Església i, alhora, de ressorgiment, de Reforma. És l'època en què apareixen els Caputxins, els Jesuïtes, els Teatins, també la Reforma Carmelitana... En aquest sentit, és una època de grans contrastos. El Concili de Trento serà un fruit importantíssim de tot aquest esperit de renovació que van impulsar els Ordes religiosos.

L'autora d'aquesta biografia a què ens hem referit, Meriol Trevor, també va fer una biografia del Cardenal Newman, que és, de fet, un famós oratorià, un gran intel·lectual, primer anglicà, que es va convertir al catolicisme. L'autora es pregunta: "Com és que un home d'aquesta vàlua, d'aquesta alçada intel·lectual, va escollir l'Oratori de sant Felip Neri per fer-se catòlic?" I respon que no només s'explica per la gran atracció carismàtica de Felip Neri sinó per l'aspecte fraternal d'aquest. A l'Oratori, el Cardenal Newman va trobar una germanor, semblant a la del temps de sant Francesc, en un període paternalista, caracteritzat per un poder molt jeràrquic, en què hi havia governants i súbdits a l'Església, però no germans. Per tant, aquesta recuperació de l'esperit igualitari i fratern és una de les característiques de sant Felip Neri que al Cardenal Newman el va enamorar i el mogué a fer-se oratorià.

L'Oratori és una congregació on no es professen vots religiosos. No és, per tant, un Orde religiós. Felip promovia que no hi hagués cap vincle fora del de la caritat. Els membres conservaven els seus béns, cadascú les seves propietats, els seus llibres, els seus vestits i eren lliures per anar-se'n sempre que volguessin. Aquesta llibertat, en un món tan jeràrquic com el de l'Església del segle XVI, és com un miracle enmig de la tempesta. Elegien els seus dirigents cada tres anys. Sorprèn aquesta estima a la llibertat i la responsabilitat personal de sant Felip Neri que tant va atraure al Cardenal Newman.

D'Oratori, que és la gran creació de sant Felip Neri, a Barcelona en tenim a Gràcia i, fins fa poc, al casc antic al costat de la Catedral. Es caracteritza curiosament per l'amor a la música: en els Oratoris de sant Felip Neri hi fan música clàssica sovint. El sant introduïa la música bona en les trobades de l'Oratori. Es tractava de trobades fraternes on es feien comentaris de la Bíblia, en un temps en què això era desconegut en el catolicisme. També s'hi feien lectures patristiques i es comentaven d'igual a igual, on qualsevol podia predicar-hi, no només el capellà. Era una congregació de laics, tot i que a sant Felip, després, el seu confessor el va obligar a ordenar-se. Es dedicaven a fer obres de caritat als hospitals, amb els malalts, amb els pobres...

Felip és un home modern: s'avança a les necessitats de l'home modern, en el sentit de lloar la llibertat personal i la responsabilitat, i encarnant una combinació molt sàvia d'allò que és comunitari i allò personal. Cada membre de l'Oratori, en aquest punt, conservava la seva autonomia personal.

Sant Felip compartí aquelles intuïcions de la Reforma protestant que tenien coses molt positives. Així, per exemple, l'anhel de senzillesa evangèlica, de simplicitat. També el desig dels seglars de conèixer la paraula de Déu. A l'Oratori es llegia la Bíblia en llengua vernacle, s'explicava la doctrina i es dialogava, es cantaven cants en la llengua del poble. Això és quelcom nou. Sant Francesc ja ho havia fet al segle XIII, però amb el temps s'havia tornat una altra vegada al llatí. La comunió era freqüent a l'Oratori i això no era pas habitual en aquella època. Els oratorians

---

¹ MERIOL TREVOR, *San Felipe Neri, apóstol de Roma (1515-1595)*, Sal Terrae, Santander, 1986.

² Del director Luigi Magni, 1983.

³ Del director Giacomo Campiotti, 2010.

feien obres de caritat. A les pel·lícules que tenim s'accentua molt que sant Felip està amb els nanos pobres del carrer, però aquesta no és pas l'única obra de caritat que va fer. De fet, anaven a visitar els hospitals, on no hi havia infermers ni metges, sinó que eren més aviat magatzems de malalts. El qui tenia familiars o amics, podia comptar encara amb algú que es fes càrrec d'ell i li podien canviar els llençols o portar-li medicines. Això ho feia Felip i els seus penitents amb els més pobres, amb aquells que no tenien ningú que en tingués cura.

La missió de sant Felip, més que evangelitzar, va ser de restaurar. Això resulta altament interessant per a nosaltres, ara que es parla tant d'evangelització. El seu sacrament va ser la penitència, el confessorari, no el Baptisme. Va pretendre convertir els cristians al cristianisme, cosa molt actual de totes les èpoques.

És curiós que no va tenir mai cap càrrec eclesiàstic, fora del de capellà. No tenia sou i va viure sempre de la caritat. No va tenir poder ni va ser un gran predicador. La seva obra es realitzà per la influència personal, pel contacte personal que establia amb tothom qui tractava, gràcies a la seva amabilitat, la seva paciència i, evidentment, la seva pietat... Però pel tracte personal, sant Felip es va convertir de seguida en l'apòstol de Roma. Era un home que estimava tothom i tenia un gran sentit de l'humor. En aquells temps els eclesiàstics portaven robes caríssimes i tothom tenia desig de ser admirat pels vestits, per les vanitats mundanes, però Felip Neri vestia un saial pobre i unes sabates enormes, no se sap si per fer riure o perquè eren barates. Coses per l'estil en feia moltes.

Amb un gran sentit de l'humor, la seva franquesa i espontaneïtat, en molts aspectes ens pot recordar mossèn Ballarín que, per cert, va estar a l'Oratori. El van enviar a Solsona perquè li van dir: "Miri, aquí a l'Oratori, ovelles sí però cabres no". És una anècdota biogràfica que ell mateix explicava. En el mossèn Ballarín hi podem veure un deixeble actual de sant Felip Neri. El seu caràcter, el fer petites "gamberrades", l'estar sempre de broma i de bon humor, rient-se de la pròpia ombra... això és molt propi de sant Felip Neri.

Felip Neri és, com hem dit a l'inici, florentí. Florència era una ciutat culta, amb persones preparades. El segle en què va néixer era un temps en què a Florència hi havia la República. El seu pare era del partit republicà que va estar lluitant contra els Mèdici. Això el devia influir, perquè en una època tan jeràrquica com la de la Roma del XVI, ell va instituir una petita república lliure en el seu Oratori. El seu pare era notari, d'origen noble, republicà i seguidor de Savonarola, que era un predicador dominic, un gran reformador. Va ser tan reformador que va acabar considerat heretge i el van cremar. Això també passava al segle XVI.

El nostre florentí va ser educat al convent de sant Marc dels dominics, que eren religiosos cultes i virtuosos. És, de fet, el convent on podem contemplar els frescos de fra Angelico. Podem imaginar sant Felip Neri passejant pels claustres d'aquell convent, vivint envoltat d'aquestes meravelloses pintures. En aquest convent s'hi feien laudes, càntics espirituals per acompanyar la predicació, i això, després, ho va aplicar ell al seu Oratori. Els dominics el van educar molt bé, en aquest sentit. Savonarola és una mica anterior a sant Felip però el va influir molt també. Era un reformador una mica rigorista. Tenia un desig seriós de reforma dels costums de l'Església i era un gran predicador. La seva petja es deixava notar molt al convent de sant Marc i també en l'espiritualitat de sant Felip Neri.

A divuit anys, Felip se'n va anar de Florència perquè hi va haver unes guerres, dificultats amb els Mèdici, i el seu pare va considerar millor que marxés de Florència cap a Montecassino, a casa del seu tiet Ròmul, a fer carrera comercial. Però curiosament, ja es veu despuntar el seu caràcter, el seu desig de vida cristiana, perquè el seu pare li va donar un arbre genealògic, que resultava molt interessant a l'època perquè si eres de bona família et donava entrada a tot arreu. Felip el

va trencar: amb aquest gest, establia un signe que implicava renúncia a les vanitats mundanes per tenir privilegis.

En aquest lloc, prop de Montecassino, es retirava moltes estones a la muntanya de Gaeta, un lloc magnífic, preciós, amb un eremitori que té una capella dedicada a la Santíssima Trinitat. Sant Felip s'hi retirava a pregar, a la recerca de la solitud. Ja li bullia per dintre aquest desig i fou aquí on va sentir el començament del que fou la seva vocació: la renúncia, la recerca de la solitud. Volia ser eremita. La bellesa dels eremitoris el tenia seduït: la bellesa dels paisatges estava associada a moltes ermites, monestirs i llocs de contemplació, no gratuïtament. Li va agradar sempre la frugalitat i l'austeritat. Menjava poc i, de fet, no menjava carn. Vivia pobríssimament, els diners no li van interessar mai. Era un home realment reformat.

Va estar-se poc temps amb el seu tiet i llavors viatjà a Roma com a pelegrí a visitar les tombes dels màrtirs i les dels apòstols. Això ja indica un esperit de recerca de la seva vocació. Havia renunciat al món i, segons deia ell mateix, no desitjava tenir altra pàtria que el cel. Veiem, doncs, un home que busca, que està en recerca. Curiosament, mai va voler ser frare. Podia haver entrat als dominics a Roma, a la Minerva, i no ho va fer mai.

Vivia a casa d'un amic florentí del seu pare, que l'acollia i, a canvi, ell feia de preceptor dels seus fills. Cal tenir present, en aquest sentit, que no hi havia escoles en aquell temps, així que ensenyava els fills del senyor Galeotto Caccia. Feia vida de laic tot fent estudis eclesiàstics alhora. Estudiava a Roma Humanitats i Filosofia a la Sapienza i Teologia amb els Agustins. Era tot un humanista. Ens trobem, cal recordar, a l'època del post-Renaixement, i a ell, en particular, li agradaven molt les Ciències i recomanava als seus deixebles d'estudiar Ciències més enllà de les Eclesiàstiques: Medicina, Física, Art... Però, sobretot, la Sagrada Escripura.

Felip, era, a més a més, un home de gran pietat. Un signe d'això, per exemple, el veiem en el fet que al convent dels Agustins hi havia un gran crucifix al claustre, i deien que no podia passar per davant del Crist, mirant-lo, sense plorar. Era un home d'una pietat emotiva molt a flor de pell.

Curiosament, a vint-i-tres anys abandonà els estudis. Ho devia veure massa clerical o massa aristocràtic. No ho sabem. La qüestió és que abandonà els estudis, vengué els seus llibres, donà els diners als pobres i passà a fer vida de laic eremita a Roma. Dedicava molt temps a l'oració i al servei al proïsme, sobretot als malalts pobres dels hospitals que estaven molt abandonats. Es retirava a les esglésies de Roma, sobretot a les catacumbes de sant Sebastià.

Roma era un escàndol moral... La gran Babilònia, l'anomenaven, com a l'Apocalipsi. El papa Pau III, de la família dels Farnese, va ocupar quinze anys la seu petrina i va viure en una gran mundanitat: organitzava el Carnestoltes dins del Vaticà i promovia festes d'aquests tipus. Curiosament, també promovia les obres del Miquel Àngel de la capella Sixtina, que són d'aquesta mateixa època.

A l'altre cantó del pèndol hi havia, com hem dit, tendències de reforma dins l'Església, però de reforma rigorista. Sempre hi ha els dos extrems. Hi va haver un cardenal, Juan Pedro Caraza, que al 1542 va iniciar la Inquisició Romana per controlar tots aquests desgavells i, sobretot, l'ortodòxia teològica. Era conservador i rigorista. La seva tàctica per mantenir l'ortodòxia era cremar llibres. En una època en què s'havia inventat la impremta, això era absurd, perquè si només hi haguessin alguns Còdexs, es cremen i ja no hi són. Però, amb la impremta, com pots cremar tots els llibres? Ens trobem, doncs, en aquesta tessitura: un gran conservadorisme i rigorisme d'una banda i, de l'altra, una mena de "campi qui puguí" fomentada pel Papa i els eclesiàstics.

L'experiència mística

Una nit, pregant a les catacumbes, el dia de la Pentecosta, tingué una experiència mística que anomenà "el foc d'amor". Ell no ho va explicar mai a ningú, ni ho va escriure. Abans de morir, però, ho va comunicar al pare Consolini, que ho va mantenir en secret fins poc abans de la seva mort. Aquesta experiència mística del foc de l'Esperit Sant, del foc d'amor, ha quedat narrada així: "Mentre estava invocant l'Esperit Sant, va veure com una bola de foc que baixava del cel cap a ell. Entrant-li per la boca, aquest globus ardent li penetrà fins al cor i, amb la força d'aquell foc misteriós, li va eixamplar el cor. Felip caigué a terra".

Es tracta d'una experiència d'amor. Felip veu una bola de foc ardent, un foc com Moisès amb l'esbarzer ardent que no es consumia. És un foc que eixampla el cor i el tomba a terra. Tot i que ell no va explicar mai aquesta experiència en vida, hi ha constància de les conseqüències psicofísiques en el seu ésser, com, per exemple, uns tremolors quan pregava o celebrava l'Eucaristia, o bé un ardor molt gran en el pit, una escalfor, que fins i tot la gent que s'atansava a ell podia notar. De fet, sant Felip Neri anava sempre amb vestits lleugers també a l'hivern, i dormia amb la finestra oberta perquè tenia una temperatura interna molt alta. A més a més, també li van quedar unes palpitations al cor, símbol de l'amor diví. Els penitents que s'atansaven a parlar amb ell deien que quedaven plens de pau, com si una força apaivagadora interna contagiés, per osmosi, els qui se li atansaven. S'explica també que, quan feia l'elevació de l'Eucaristia, alguna vegada s'havia de posar de puntetes perquè levitava. Això se sap per testimonis oculars fidedignes, no són faules. Ell sempre va amagar totes aquestes manifestacions i no els va donar gaire importància. L'únic important era l'amor.

Aquesta fou, certament, una experiència important en l'espiritualitat de sant Felip. És aleshores que començà a fer les obres de caritat que hem citat abans: començà a atendre els malalts en els hospitals públics, que com hem dit vivien en unes condicions higièniques infames, de molta brutícia i misèria, i, en particular, s'ocupà sobretot dels malalts abandonats. Els penitents de sant Felip Neri, que ell enviava als hospitals, havien de canviar els llençols dels malalts, perquè estaven bruts i plens de puces i ningú els hi canviava si no venia una persona generosa a fer-ho. Felip hi anava cada dia i els portava menjar, medecines, llençols, els feia el llit, els netejava i conversava amb ells, amb la seva natural amabilitat i alegria. Tot plegat feia revifar els malalts.

Felip no va entrar mai en un orde religiós. Es podia haver fet jesuïta, dominic, caputxí... però no ho volgué mai. Era, en aquell moment, un laic en el món, un eremita enmig dels homes. Tot i que li agradava la vida eremítica, no va estar mai fora de Roma, va estar sempre enmig de la ciutat.

Curiosament, al final de la seva vida, estava llegint les vides dels Pares del Desert i li va dir a Frederic Borromeo, el germà del cardenal Carles Borromeo: "Estic llegint sobre uns homes que s'assemblen a mi". Sant Felip Neri troba sintonia amb els Pares del Desert però l'actualitza amb la seva espiritualitat a Roma i les necessitats del seu moment.

Cal posar també en relleu que la ciutat de Roma era, com és natural, un lloc de molts pelegrinatges. L'any 1550 s'hi celebrà un Any Sant. El problema era donar acolliment als pelegrins pobres. Felip i els seus penitents van adonar-se'n i van fundar una Confraria dedicada a ajudar els pelegrins pobres. Els donaven casa, servei de menjar, els rentaven els peus... És en aquest context que s'inicià la devoció de les quaranta hores, que inventà sant Felip Neri en aquella Roma del segle XVI. Consisteix a exposar el Santíssim a l'església i fer quaranta hores seguides d'adoració per torns.

De fet, Felip exhortava a la comunió freqüent. Avui ho trobem normal, perquè tenim ocasió de combregar a diari, però llavors no ho era gens. Felip ensenyava sobretot la pregària contemplativa als senzills. No només ensenyava devocions populars com el Rosari o l'adoració del Santíssim, sinó que iniciava a la pregària dels grans sants però de manera senzilla.

El seu confessor li va veure tan bones aptituds que li va demanar d'ordenar-se. Abans els directors espirituals tenien molta força. El va comminar que s'ordenés perquè Felip no volia. Finalment hi accedí i fou ordenat de prevere i, així, començà a prestar ajuda espiritual a aquells que li demanaven. Era un bon confessor, de fet, un gran confessor, amb molta capacitat d'acollida, de commiseració, de tolerància, que no s'escandalitzava i la gent hi trobava en ell un coixí, una acollida compassiva. Un dia que estava confessant va veure un capellà que entrava cap a l'altar. Va saber que aquest capellà vivia en adulteri amb una senyora, li va dir que se li atansés i li va fer saber que, si no la deixava, es faria mal. El capellà va quedar astorat que ho sabés. Felip tenia intuïcions d'aquesta mena i una sensibilitat especial: captava les persones i el que duïen a dins.

Vivia a la casa del senyor Caccia i, en fer-se capellà, l'enviaren a sant Jeroni de la Caritat, que era una església on vivien dotze sacerdots, però sense paga. En aquell temps hi havia clergues que tenien privilegis i cobraven alguna cosa però sant Felip no: va viure durant trenta anys de la caritat. És en aquestes circumstàncies que tingué una iniciativa molt curiosa i original, a part de la pastoral del confessor, les misses i atendre els pobres: va començar a fer "la pastoral de berenars i excursions". Portava la canalla a visitar les basíliques de Roma, allà feia un berenar, cantaven cants de missa i després feien una xerrada i un comentari. Els dies de festa se n'anaven a visitar les set basíliques de Roma, feien una gran excursió i, en acabar el berenar, anaven a vespres amb els dominics. Era una iniciativa genial que ens permet de veure el tarannà d'aquest home de Déu. És una pastoral que s'hauria de recuperar als nostres dies.

Els que anaven amb ell i escoltaven els seus comentaris, deien: "Era com estar al paradís". Abans ja hem insinuat la seva simplicitat de vida. Felip era molt auster, duia una vestimenta vasta, unes grans sabates, menjava molt poc, vivia de la caritat. Una cosa també curiosa era la seva sintonia amb els animalets. Això ho trobem també en altres sants. A Felip li regalaven ocellets tancats en gàbia i ell els l'obria, els donava la llibertat i els ocells no marxaven. Les persones santes tenen un esperit tan especial que els animals ho capten. També li passava a sant Francesc, no només amb el llop de Gubbio. Tomàs de Celano, el seu primer biògraf, explica que hi havia una cigala que feia soroll a l'hora de vespres i sant Francesc li demanava si podia callar una mica mentre estaven pregant i la cigala obeïa i no tornava a cantar fins que no haguessin acabat de resar. Hi havia també un conill que entrava a la seva habitació i es posava sota el seu hàbit i no en volia marxar (això també li passava a sant Joan de la Creu). Els animalets capten la santedat, l'esperit de bondat que hi ha en les persones santes. Ruyra va immortalitzar un frare caputxí de Blanes, en el conte *Les coses benignes*: fra Saturní dels Ocells. Aquest frare era molt carismàtic, tenia tota l'habitació plena d'ocells i cantava amb ells. El conte explica la visita canònica que fa el Provincial caputxí a aquell convent de Blanes. Ruyra conta com el Provincial, quan entra a la cel·la del fra Saturní, el troba amb tots els ocells entrant i sortint, piulant i l'obliga a foragitar tots els ocells. Ell, tot obedient i humil, obeeix. Però després el guardià explica al provincial com és fra Saturní, que és un santet i el provincial, compungit i espantat de la bronca que li havia fet al pobre frare, torna a entrar a la cel·la i li diu: "Perdoni, torni a cridar els ocells". Ell ho feu i se li tornà a omplir tota la cel·la d'ocells.

Això és una recreació literària però està fonamentada en fets històrics. Jo mateix ho he vist amb el nostre fra Rossend. Ell pujava al terrat, es posava un tovalló al cap en forma de cresta i cridava els ocells i aquests li contestaven.

Tornant a sant Felip Neri, cal dir també que era un home que contagiava la pregària. Els universitaris o penitents que anaven a veure'l i resaven amb ell, deien que infonia als altres l'alegria de la seva pregària. Contagiava, com per osmosi, l'alegria de l'oració. Com es transmet la fe si no és per contagi? Has de tenir joia per contagiar joia, has de tenir sal per salar... no hi ha més secrets. Per això, aquest home és un punt de referència interessant per a la nostra època. Avui fem moltes coordinadores, reunions de pastoral, esquemes d'evangelització, però ens oblidem de l'essencial. Mossèn Ballarín, quan va morir, va aplegar entorn d'ell tota una corrua d'amistat i d'estimació que ha brollat de gent no precisament de missa. No va tenir mai cap càrrec i va viure molts anys a la muntanya, exiliat.

Sant Felip començà a tenir deixebles. Les persones carismàtiques de seguida tenen deixebles, no els busquen. Sant Francesc tampoc va buscar companys, li van venir. I el primer va ser Francesco Tarucci, que era un home molt mundà, que volia fer carrera eclesiàstica. La manera de pujar a Roma era fer la carrera eclesiàstica, una contradicció *in terminis*, però era així. Un dia conegué a Felip i al moment quedà fascinat per la seva personalitat. Pregant amb Felip, se li encengué al cor una flama viva d'amor, una flama d'amor que mai se li va extingir. Amb el temps se li afegiren companys i l'habitació on vivia, a sant Jeroni, quedà petita. Demanà aleshores que li deixessin una habitació més gran a sobre de les naus de sant Jeroni i fou allà on fundaren el primer Oratori. Les beceroles de l'Oratori, per tant, són a les golfes de l'església de sant Jeroni. Allà s'hi feien reunions a la tarda, tres o quatre hores, després de dinar.

Vegem ara, a les cròniques de Baronio i Tarucci, els deixebles que van escriure sobre ell, com descrivien aquestes trobades de l'Oratori:

"Mentre la gent s'anava reunint, un dels germans llegia en veu alta un fragment d'un llibre. Aquesta lectura inicial es treia d'un llibre que tingués quelcom amè barrejat amb la devoció, perquè la gent no s'adormís. Per exemple, les cartes dels jesuïtes missioners a les Índies, la vida dels sants ben escrites... Quan s'havien reunit quinze o vint, –diu Tarucci– es convidava a parlar a algun dels presents, lliurement. Se suposava que parlaria sobre el que s'havia llegit en el llibre o que suscitaria algun tema relacionat amb això. Després d'aquest primer comentari, es convidava a un conferenciant a iniciar un diàleg. Aquest completava o corregia el que l'anterior havia dit, amb al·lusions a autors de pes: Basili, Cassià, Gregori el Gran, Ambrós, o també autors més contemporanis com el Kempis o fra Lluís de Granada. Aquest llegia sovint un passatge d'un llibre bo i el comentava. Considerava que era millor que això es fes improvisadament, sense preparar. Sembla que Déu envia allò que convé als oients. Quan estan parlant, l'Esperit Sant refresca la memòria als qui estan escoltant. Continuava un discurs preparat amb caràcter més de sermó, sobre temes com la mort, el judici final, la precarietat de la vida, etc., però després Felip va dir que millor parlar de la Història de l'Església i va ordenar unes xerrades des de Jesucrist fins a l'època del segle XVI, una mica més sistemàtic. Tot això ocupava unes tres hores. La gent podia entrar i sortir segons la seva conveniència. Després entonaven cants religiosos i la reunió conclou amb breus pregàries".

Tarucci fa referència especial als motets cantats per músics amics. Palestrina fou un típic amic de l'Oratori que hi tocava gratis. Aquest element musical és molt important en l'Oratori. Sant Francesc, quan compon el Càntic de les Criatures, el fa per a la predicació, per lloar Déu, i és cantat. Els primers franciscans eren com joglars, que anaven predicant tot cantant. No és el mateix parlar poèticament i amb cants que parlar oralment en prosa. L'element musical, artístic, sensible, toca molt més el cor que l'oralitat. Això no és quelcom secundari.

Tarucci acaba la seva relació dient: "Aquest és el nostre Oratori de Roma. No nasqué d'un pensament o d'una intenció humana. Nasqué de les necessitats d'aquells que anaven a

confessar-se o volien aprendre vàries coses útils els principiants, en el camí de l'Esperit, per exemple mètodes de pregària, remeis contra la temptació o doctrina. Va anar creixent i va anar sorgint en funció de les necessitats de la gent de la seva època". Això és el que hem de fer sempre. Què es necessita avui? No ho sé, però certament no el que anava bé fa cinquanta anys.

La gran novetat de l'Oratori, com hem anat veient, és la seva espontaneïtat. Fixem-nos que hi ha una llibertat, una confiança i una espontaneïtat que no lliguen amb l'Església de l'època, que era molt rígida, jeràrquica i conservadora. Aquí tot és espontani. El caràcter amable, juganer i el seu sentit de l'humor li donen un atractiu que fa que potser també per això va tenir èxit.

D'altra banda, és molt de destacar el paper dels seglars. L'Oratori una congregació laica encara que alguns d'ells s'ordenessin. Realment sant Felip Neri no té res de clerical. Era molt laic, en el bon sentit de la paraula. Laic ve de poble. Felip parlava molt poc a l'Oratori, si no era per fer un comentari ocasional. Posseïa l'estrany do d'aconseguir que els altres exercitessin unes facultats que gairebé ni s'adonaven que tinguessin. Feia surar les virtuts dels altres sense fer res. No donava ordres i, no obstant, la seva presència carismàtica era el principi de l'ordre. Ell no regia l'Oratori, sinó que era la seva inspiració. Una cosa tan lliure, tan igualitària, tan espontània degué crear sospites en la Roma del temps. Tot aquest pregar i cantar junts, la lectura de llibres i diàleg lliure sobre temes religiosos, la predicació dels laics, no semblava tot molt protestant, perillós i herètic?

La gran meravella d'aquest home i de l'Oratori que va fundar és aquesta frescor evangèlica, simplicitat fraterna, alegria, sentit de l'humor... En la pel·lícula "Prefiero el Paraíso" hi ha un dels seus deixebles que vol fer carrera eclesiàstica. Ell li diu:

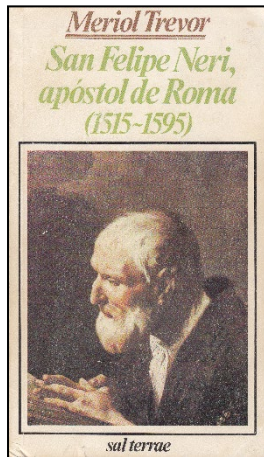
- I què faràs després?
- M'ordenaré.
- I després?
- Doncs em faré bisbe.
- I després?
- Doncs cardenal.
- I després?
- Papa.
- I després?..."

Coses d'aquestes en tenia moltes sant Felip Neri.

Finalment, cal parlar d'un contemporani de sant Felip Neri, sant Feliu de Cantalice, un caputxí de la primera fornada. Els caputxins van néixer el 1525. Sant Feliu visqué cap al 1550. Fou el primer sant caputxí. Era un almoïner de Roma, com fra Leopold d'Alpandere a Granada, una figura típicament caputxina. Felip Neri i Feliu de Cantalice s'estimaven molt i feien trapelleries conjuntament. Com que tenien fama de sants tots dos, quan es trobaven pel carrer començaven a insultar-se l'un a l'altre, per fer-ne broma. O altres dies, quan es trobaven, anaven corrents, s'agenollaven i es trepitjaven l'un a l'altre, o bé, enmig de tothom, es posaven a beure vi, per desfer la fama de santedat. Tot això són només anècdotes, perquè vegem com les gastaven. Alegria, sentit de l'humor, llibertat, fraternitat, servei als pobres. D'aquesta manera tan senzilla, Felip Neri va acabar esdevenint també confessor de Papes, confessor de mitja Roma. Fou, de fet, el gran evangelitzador de la ciutat de Roma i va participar en la reforma de l'Església d'una manera notable.

SANT FELIP NERI

Bibliografia

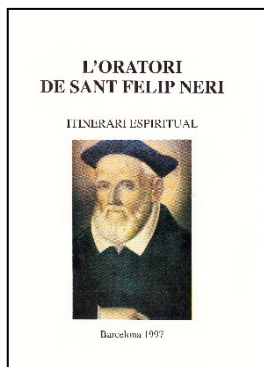

SANT FELIP NERI, APÒSTOL DE ROMA (1515-1595)

MERIOLTREVOR

SAL TERRAE, SANTANDER, 1986.

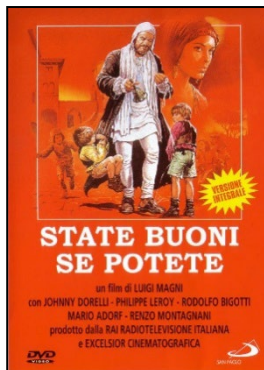
Biografia moderna de sant Felip Neri.

ITINERARI ESPIRITUAL DE SANT FELIP NERI

BARCELONA, 1997.

Itinerari Espiritual aprovat pel Capítol General de l'Oratori de sant Felip Neri de 1994.

STATE BUONI SE POTETE

PEL·LÍCULA DIRIGIDA PER LUIGI MAGNI

ITÀLIA, 1983.

PREFIERO EL PARAÍSO

PEL·LÍCULA DIRIGIDA PER GIACOMO CAMPIOTTI

ITÀLIA, 2010.